

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา การพัฒนาประเทศจะดำเนินไปด้วยดีนั้นย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของพลเมืองในประเทศเป็นสำคัญซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าการที่จะทำให้พลเมืองมีคุณภาพดีนั้นต้องอาศัยการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นนโยบายด้านการจัดการศึกษาจึงเน้นที่การยกระดับการศึกษาของพลเมืองไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้คือโยกอสในชนบท โดยอาศัยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีของสารสนเทศเช่น ระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ซึ่งอาจจะถือได้ว่าเป็นการปฏิวัติระบบการศึกษาของการศึกษาไทยอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งจะทำให้ระบบการศึกษาเปลี่ยนมาเป็นรูปแบบของการศึกษาตามอัธยาศัยที่คนทั่วไปสามารถศึกษาหาความรู้ในเรื่องต่างๆด้วยตนเองและขึ้นอยู่กับความต้องการและความเหมาะสมของการเรียน (รุ่ง แก้วแดง, 2538 : 7) ในการรับและส่งสารสนเทศนั้นภาษา นับว่าเป็นสื่อสำคัญมาก เมื่อเข้าใจภาษาตรงกันสารสนเทศที่ได้รับย่อมเป็นที่เข้าใจตรงกัน

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่สามารถใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างชาติต่างๆ ทั่วโลก และได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยเสมอมาจะเห็นได้จากการที่ประเทศไทยใช้ภาษาอังกฤษในฐานะสื่อกลางสำหรับติดต่อสื่อสารกับชาวต่างประเทศมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ การค้า การศึกษาและการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศ ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของโลก ที่มุ่งไปสู่กระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยที่เน้นไปสู่ธุรกิจอุตสาหกรรมและนานาชาติได้ก่อให้เกิดกระแสเรียกร้องต้องการต่อสถาบันในสังคมไทย ให้เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง พัฒนาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงนี้ นับแต่สถาบันทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา (ไพฑูริย์ สิ้นสารัตน์, 2540 : 15) โดยการศึกษาของไทยในปัจจุบัน จะต้องพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของคนไทยให้อยู่ในระดับที่สามารถจะรับรู้ และ เข้าใจสารสนเทศภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี (กรมวิชาการ, 2539 : 1) ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กล่าวไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ว่าความรู้ความสามารถของคนยุคใหม่ที่พึงมีที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 53) เนื่องจากความสามารถทางภาษาอังกฤษของคนไทยจะช่วยให้ประเทศไทยติดต่อกับประชาคมโลกได้ด้วยความเข้าใจอันดีอันจะก่อให้เกิดสันติสุขในสังคมโลกาภิวัตน์ (กรมวิชาการ, 2539 : 1)

ภาษาอังกฤษมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาประเทศทั้งนี้เพราะประเทศไทยกำลังพัฒนาต้องพึ่งพาแหล่งความรู้ที่เป็นภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการอ้างอิงตั้งนั้นการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยจึงกำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่นักเรียนได้เรียนตั้งแต่ในระดับประถมศึกษาและเรียนต่อเนื่องไปจนถึงระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันซึ่งหลักสูตรภาษาอังกฤษฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2539 ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยได้กำหนดจุดประสงค์ของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตอนหนึ่งว่า เพื่อให้มีทักษะภาษาอังกฤษครบถ้วนทุกด้าน ทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนเพื่อใช้ในการสื่อสารและแสวงหาความรู้

อย่างไรก็ตามในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่อดีต มาจนถึงปัจจุบันนั้นยังคงประสบปัญหาอีกจำนวนมาก นักเรียนที่จบหลักสูตรในแต่ละระดับยังไม่บรรลุจุดหมายตามที่หลักสูตรกำหนด และยังไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความเหมาะสม ดังที่ ความเดือน แสงชัย (2533 : 2) กล่าวว่าการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยนั้นเริ่มต้นมาเป็นเวลานานหลายสิบปีแล้ว แต่ก็ยังไม่ได้ผลดีเท่าที่ควรโดยเฉพาะในระดับเริ่มต้น คือ ระดับประถมศึกษา เช่นเดียวกับกับ ศิริพร ล้นปานนท์ (2533 : 9) ที่ได้กล่าวไว้ว่า นักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษมาจนถึงระดับมัธยมศึกษายังไม่สามารถเข้าใจข้อความหรือบทสนทนาภาษาอังกฤษต่างๆ ไปในชีวิตประจำวัน แม้จะให้เรียนภาษาอังกฤษไปแล้วเป็นเวลานานหลายปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความแตกต่างทางโครงสร้างระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จึงทำให้การถ่ายโยงไม่มีประสิทธิภาพ ปัญหาต่างๆ อาจเกิดจากตัวนักเรียนทางด้านสติปัญญา ร่างกาย สุขภาพ ความสนใจ เจตคติ ตัวตัวครู และด้านภูมิหลังทางครอบครัว ดังที่ได้มีนักการศึกษาหลายท่าน ได้ทำการศึกษาลงพบว่า การที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงหรือต่ำนั้นขึ้นอยู่กับเหตุและปัจจัยหลายประการโดยได้ศึกษาเหตุและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนซึ่งสามารถสรุปได้ว่าตัวแปรสำคัญที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนคือ ครู นักเรียน และสภาพแวดล้อม ดังนี้(พิทักษ์ นิลนพคุณ, 2539 : 3 อ้างอิงจาก Dunkin and Biddle, 1977 : Bloom, 1976 และสำเร็จ บุญเรืองรัตน์ 1978)

1. ตัวแปรด้านครู มีองค์ประกอบ ได้แก่ อายุ เพศ เจตคติ ประสบการณ์ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ตัวแปรด้านนักเรียน มีองค์ประกอบ ได้แก่ ความสามารถทางสติปัญญา ความคิด ความตั้งใจ เจตคติ วิธีการเรียนรู้ และเวลาที่ใช้ในการเรียน
3. ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อม มีองค์ประกอบ ได้แก่ สภาพหรือสิ่งที่ยำนวยความสะดวกในการเรียน เช่น การจัดระบบชั้นเรียน สภาพภายในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการทางภาษา จำนวนห้องเรียนและเขตพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่และสภาพแวดล้อมที่บ้านของผู้เรียนได้แก่ รายได้ของครอบครัว อาชีพและการศึกษาของบิดามารดา การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีผลจากการศึกษาพบว่าบุคคลที่มีระดับสติปัญญาเท่ากันมิได้หมายความว่า จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากันเพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการคือ วิธีสอนของครู ธรรมชาติของนักเรียน สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน เจตคติต่อวิชาที่เรียน และแรงจูงใจในการเรียน (วีณา สมสุข, 2540 : 66) เช่นเดียวกันกับ สิริ แหวนทอง (สิริ แหวนทอง, 2539 : 20) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษประสบผลสำเร็จได้มีหลายประการ เช่น ตัวครู แบบฝึก แบบเรียน วัสดุอุปกรณ์ เทคนิคการสอน การจัดบรรยากาศของห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักเรียนขณะที่เรียน การได้รับการส่งเสริมจากครอบครัว นอกจากนี้ ยังขึ้นอยู่กับ ความถนัด แรงจูงใจ วิธีการเรียนรู้ และเจตคติที่ติดต่อการเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความพยายามในการเรียนมากยิ่งขึ้นด้วย

จากปัญหาทั้งที่ได้อ้างมา วงการศึกษาไทยจึงได้มีการเคลื่อนไหวเพื่อหาทางปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและแก้ไขปัญหาคือเป็นอุปสรรคต่อผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษซึ่งพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากสมรรถภาพในการสอนของครู เนื่องจากครูยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้อุปกรณ์สื่อการสอนและการวัดผลประเมินผลให้เป็นไปตามความต้องการของสังคม ดังนั้นหน่วยงานทั้งภาคเอกชนและรัฐบาล จึงได้จัดโครงการอบรมครูภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาคุณภาพของครูโดยคาดหวังว่าโครงการสัมมนาจะทำให้ครูมีสมรรถภาพที่ดียิ่งขึ้นในการสอนภาษาอังกฤษ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสมรรถภาพการสอนของครูวิชาภาษาอังกฤษและมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อสมรรถภาพการสอนของครูวิชาภาษาอังกฤษโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัยเพื่อจะได้ทราบสาเหตุของปัญหาที่แท้จริงซึ่งจะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษให้มีคุณภาพสอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียน ท้องถิ่นและสังคมยุคปัจจุบันและเพื่อช่วยให้ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษได้พัฒนาปรับปรุงสมรรถภาพการสอนให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงเป็นการช่วยลดความสูญเปล่าทางการศึกษาและเป็นไปตามที่สังคมต้องการและช่วยพัฒนาประเทศชาติต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย โดยครอบคลุมในด้านต่อไปนี้
 - 1.1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 1.2 ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน
 - 1.3 ด้านการวัดผลประเมินผล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย ซึ่งได้แก่ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหารและปัจจัยเกี่ยวกับครูผู้สอน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2544 จำนวน 657 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 342 โรงเรียน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2544 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 243 คน
2. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ดังนี้
 - 2.1.1 ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้บริหาร ได้แก่
 - 2.1.1.1 เพศ
 - 2.1.1.2 วุฒิการศึกษา
 - 2.1.1.3 ความเป็นผู้นำทางวิชาการ
 - 2.1.1.4 วิสัยทัศน์
 - 2.1.2 ปัจจัยที่เกี่ยวกับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ได้แก่
 - 2.1.2.1 เพศ
 - 2.1.2.2 วุฒิการศึกษา
 - 2.1.2.3 สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา
 - 2.1.2.4 ประสบการณ์ในการสอนวิชาภาษาอังกฤษ
 - 2.1.2.5 เจตคติที่มีต่ออาชีพครู

2.1.2.6 การได้รับการอบรมทันการสอนในวิชาภาษาอังกฤษ

2.1.2.7 การได้รับการสนับสนุนทางสังคม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สมรรถภาพของครูผู้สอนภาษาอังกฤษโดยจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ

2.2.1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.2.2 ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

2.2.3 ด้านการวัดผลประเมินผล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลสำหรับให้ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษได้ปรับปรุงสมรรถภาพในการสอนของตนเองให้เหมาะสมและเกิดผลดีต่อการจัดการเรียนการสอน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารของโรงเรียน ผู้บริหารของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย ตลอดจนผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องในการสรรหาคัดเลือก และพัฒนาปัจจัยต่างๆ ที่จะส่งเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอนภาษาอังกฤษให้เหมาะเพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สมมุติฐานการวิจัย

ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ส่งผลต่อสมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สมรรถภาพการสอน หมายถึง ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ด้านได้แก่

1.1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.2 ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

1.3 ด้านการวัดผลประเมินผล

2. สมรรถภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง ความสามารถในการเตรียมการสอน วิธีการจัดกระบวนการเรียนการสอน เทคนิคการสอน การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ การเสริมแรง การให้ความช่วยเหลือและแนะนำนักเรียนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้

3. สมรรถภาพด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน หมายถึง การที่ครูสามารถใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น เช่น การใช้ห้อง

ปฏิบัติการทางภาษา การใช้รูปภาพ ภาพนิ่ง ภาพยนตร์ เครื่องบันทึกเสียง รวมถึงการใช้สภาพแวดล้อมและบุคลากรในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสมมีการคิดค้นผลิตสื่อการสอนที่เหมาะสม

4. สมรรถภาพด้านการวัดผลประเมินผล หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนในด้านเทคนิคการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อพิจารณาความก้าวหน้า ความสามารถและข้อบกพร่องของนักเรียนและของตัวครู เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือนักเรียนและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นโดยใช้วิธีการวัดผลที่หลากหลายตรงตามสภาพจริงและเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน

5. ปัจจัย หมายถึง สาเหตุอันเป็นทางให้เกิดผลหรือสิ่งที่เป็นตัวกระตุ้นหรือมีส่วนสนับสนุนต่อสมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

6. สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา หมายถึง สาขาวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษาระดับสูงสุดของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

7. ประสบการณ์ในการสอน หมายถึง ระยะเวลาในการสอนวิชาภาษาอังกฤษของครูผู้สอนตั้งแต่เริ่มปฏิบัติการสอน จนถึงปีการศึกษา 2544

8. เจตคติต่ออาชีพครู หมายถึง ทักษะ ความรู้สึก ความคิดเห็น ความนิยมชมชอบของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษที่มีต่อการประกอบอาชีพครู

9. การได้รับการอบรม หมายถึง การได้รับการอบรมสัมมนาในด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษนับตั้งแต่เริ่มใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุงปีการศึกษา 2539

10. การได้รับการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่ครูผู้สอนได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านอารมณ์ วัตถุประสงค์ และ ข้อมูลข่าวสารทั้งจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ครอบครัวและชุมชน

11. ความเป็นผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถในการสร้างความเข้าใจในด้านวิชาการและนำความรู้ วิธีการ ตลอดจนเทคนิคใหม่ๆ ที่มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา มาใช้ในการบริหารการเรียนการสอนและพัฒนาวิชาชีพ เช่น การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียน การวางแผนและการนำไปปฏิบัติ การนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการของโรงเรียน

12. วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร หมายถึง การสร้าง การมองเห็น การหยั่งรู้ภาพในอนาคตที่เกิดจากการอ่าน การฟัง และการได้เห็น ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเป็นความคิดใหม่ที่จะปฏิบัติในอนาคตซึ่งได้แก่ การกำหนดนโยบายของโรงเรียน การจัดอบรมสัมมนา ทัศนศึกษา การจัดการกิจกรรมที่สนับสนุนความเป็นเลิศทางวิชาการ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

13. ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ทำการสอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2544

14. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย